

Yttrande

Datum
2026-01-15

Diarienummer
3.1.17-17070/2025

Regeringskansliet
Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss av EU-kommissionens förslag till inrättandet av en europeisk konkurrenskraftsfond för perioden 2028–2034

Ert dnr: Fi2025/01916

Sammanfattning

Jordbruksverket har inte varit delaktig i arbetet med att lämna yttranden till regeringen avseende inrättande av en europeisk konkurrenskraftsfond (EKF) sedan tidigare. Däremot har myndigheten lämnat yttranden inom fonden för nationella och regionala partnerskapsplaner (NRP). EU-kommissionen har i båda fondförslagen tydliggjort kopplingar mellan dessa två fonder. I det här yttrandet fokuserar myndigheten på övergripande frågor med koppling till befintliga ansvarsområden, särskilt där det bör finnas synergier eller överlapp mellan fonderna.

Inledningsvis avser myndigheten understryka att det i dagsläget inte går att utläsa alla konsekvenser av förslaget. Övergripande lämnar förslaget till EKF en långtgående flexibilitet för EU-kommissionen att anpassa inriktning och faktiska satsningar inom de arbetsprogram som ska ligga till grund för genomförandet. Insatser inom EKF ska i sin helhet genomföras inom direkt och indirekt förvaltning och ska om möjligt gynna synergier för insatser inom delad förvaltning eller på medlemsstaternas egna initiativ.

Jordbruksverkets övergripande kommentarer

EU-kommissionen har i sitt förslag till den fleråriga budgeten samlat 14 olika investeringsinstrument och introducerat EKF som förslag till fond för dessa initiativ. Tillsammans med NRP utgör EKF en betydande del av EU:s långtidsbudget. Jordbruksverket är i huvudsak positivt inställd till EU-kommissionens ambition om att samla tidigare investeringsinstrument till en enhetlig fond. Därtill ser myndigheten positivt på de reformer som görs kring förvaltningen. EKF bör med detta upplägg ha förutsättningar för att skyndsamt hantera oväntade situationer i en föränderlig ekonomisk, social, säkerhetspolitisk och geopolitisk miljö. Därtill ingår både jordbruket och de blå näringarna (innefattande akvatisk miljö), som prioriterade områden för fonden.

EU-kommissionen har motiverat inrättandet av EKF utifrån EU-kommissionens konkurrenskraftskompass. Innehållet i EKF speglar i huvudsak de områden som EU riskerar att hamna efter inom globalt vilket är inom innovation, forskning, energi och energiomställning, säkerhet och självförsörjning. I förordningsförslaget återspeglas detta i en indelning av fyra politikområden. Jordbruksverket anser att det är viktigt att EU gemensamt tar ansvar för att stärka unionens konkurrenskraft på den globala marknaden och därmed tillgodose medlemsstaternas intressen. Det är viktigt att Sverige bevakar och aktivt försöker hitta möjligheter att nyttja medel från EKF och där det finns möjlighet dra nytta av möjlig samfinansiering mot andra instrument. För jordbruket och de blå näringar förekommer stödmöjligheter inom flera av de utpekade politikområdena. Det är främst inom *stöd till ren omställning och utfasning av fossila bränslen* samt *stöd för hälsa, bioteknik, jordbruk och bioekonomi*. Därtill återfinns en del koppling till *stöd till ökad resiliens*. En väsentlig förändring som EKF medför är att satsningar inom forskning och utveckling, som inte är tillgängliga inom CAP, lyfts fram som ett prioriterat område.

I målsättningen för EKF, med särskild relevans för jordbruket och de blå näringarna, nämns mål för att stärka konkurrenskraft, hållbarhet och resiliens, omställning till klimatneutralitet och skydd av biologisk mångfald samt en tryggad livsmedelsförsörjning inom unionen. Dessutom lyfts bioekonomi med betydelse för att främja innovativa livsmedelsprodukter, uppstart och vidareutveckling av företag samt stärkt resiliens inom livsmedelskedjan.

Genomförandet av EKF kommer baseras på de arbetsprogram som utformas och arbetsprogrammen kan vara fleråriga. EU-kommissionen har tydliggjort behovet av delaktighet i utformning arbetsprogrammen, särskilt för att främja synergieffekter mot verksamheter som omfattas av delad förvaltning, till exempel insatser inom NRP-planen, och andra nationella satsningar hos medlemsstaterna. Jordbruksverket anser att det är positivt att EU-kommissionen avser göra detta. Det är dock inte möjligt att göra mer ingående analyser för detta eftersom det i stor utsträckning beror på hur regeringen väljer att tillämpa regelverket och vilka prioriteringar som

görs inom NRP, samt om Sverige avser att särskilt beakta synergier mellan arbetsprogram inom EKF och utformning av NRP-planen.

Jordbruksverkets synpunkter

Inledningsvis bedömer Jordbruksverket att det inte är särskilt troligt med ett omfattande överlapp mellan fonderna på stödmottagarnivå. Satsningarna inom EKF förväntas främst utgöras av större projekt på en aggregerad nivå. Därmed är stöd direkt till enskilda jordbruksföretag inom jordbrukssektorn eller motsvarande inom de blå näringarna inte särskilt sannolika, även om de enligt förordningsförslaget kan vara stödberättigade. Jordbruksverket ser därför ingen anledning att anta en omfattande förekomst av dubbla stödmöjligheter mellan fonderna.

Satsningar inom EKF görs inom direkt och indirekt förvaltning. Detta skapar goda förutsättningar för att möjliggöra gränsöverskridande satsningar vilket är i linje med EU-kommissionens motiv för fonden. Eftersom fondens medel inte är öronmärkta till medlemsländerna ser Jordbruksverket ett behov av att Sverige utvecklar en systematik att aktivt arbeta för att söka synergier, både mellan EU-fonder och för nationella satsningar och därigenom så långt som möjligt tillgodogöra sig utav fondens resurser och möjligheter.

Enligt artikel 4 framgår att medel som avsätts till mål *för stöd till hälsa, bioteknik, jordbruk och bioekonomi* uppgår till knappt nio procent av fondens medel, totalt 20,4 miljarder euro. Detta mål omfattar dessutom mycket mer än jordbrukssektorn och de blå näringarna. Motsvarande finansiering för målet *stöd till ren omställning och utfasning av fossila bränslen* ligger på 26,2 miljarder euro, som i likhet med ovanstående mål även omfattar flera andra verksamheter. Jordbruksverket bedömer således att satsningar inom EKF kommer vara begränsade utifrån budget. Här bör dock beaktas att budgetfördelningen är att se som indikativ. Slutlig fördelning beslutas i de årliga arbetsprogrammen för fonden. Konkret behöver satsningar inriktade på jordbruk- och de blå näringarna inom EKF vara till prioriterade områden och enskilda satsningar som förväntas väsentligt förbättra unionens konkurrenskraft på den globala marknaden, eller driva på utvecklingen för att möjliggöra detta. EU-kommissionen har lagt en del energi på att tydliggöra detta, särskilt med hänsyn till allmännyttan, vilket framgår av artikel 20.

Jordbruksverket anser att EU-kommissionens ambition om att öka tillgängligheten för medel inom EKF med fokus på projektrådgivning är önskvärt. Medel som tillgängliggörs utanför de nationella programmen tjänar sannolikt på att projektrådgivning erbjuds. Det underlättar även för medlemsstaterna att hänvisa möjliga stödmottagare till en sådan funktion.

I artikel 33 framgår särskilda bestämmelser för det specifika målet *stöd till ren omställning och utfasning av fossila bränslen i industrin*. Under punkt 1e framförs

stöd till bland annat fiskefartyg. Jordbruksverket anser att det är viktigt att säkerställa att investeringar och stöd i syfte att fasa ut användningen av fossila bränslen inte riskerar att öka den totala fiskekapaciteten. Modernisering av fiskeflottan är prioriterat men det får inte införas i strid med bestämmelserna inom den gemensamma fiskeripolitiken.

Jordbruksverket har inte gjort en fullständig analys av regelverket för fonden och hur den kan komma att påverka konkurrenskraft för svenskt jordbruk och för de blå näringarna. För att göra en mer grundlig analys behövs kompetenser från andra myndigheter som arbetat med de instrument som samlats under EKF exempelvis Formas, Naturvårdsverket och Vinnova.

I detta ärende har ställföreträdande generaldirektören Olof Johansson beslutat. Esbjörn Andersson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också ställföreträdande chefsjuristen Håkan Jöngren, Andreas Mattisson, Jonas Fjertorp, Madielene Wetterskog, Cecilia Landström, Frida Solstorm och Sara Sundelius deltagit.

Olof Johansson

Esbjörn Andersson

Yttrandet har signerats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Kopia till

fi.iea.eu@regeringskansliet.se

li.registrator@regeringskansliet.se